

Міністерство освіти і науки України  
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна  
Департамент освіти Харківської міської ради  
Департамент міжнародного співробітництва Харківської міської ради  
Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради  
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди  
Міжнародна асоціація миротворців ООН «Солдати миру» AISP/SPIA  
Національне відділення Міжнародної асоціації миротворців ООН  
«Солдати миру» AISP/SPIA, Чеське відділення  
Віденське відділення Національної асоціації миротворців Австрії  
Національна чеська ветеранська організація «Чеський легіонер»  
«Подорож заради миру», Норвегія  
ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій  
та інвалідів війни»  
ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва  
імені Г.С. Сковороди»

## **МИР. БЕЗПЕКА. ОСВІТА.**

*Матеріали круглого столу за міжнародною участю,  
присвяченого Дню українських миротворців  
та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН  
(15 липня 2022 року)*

м. Харків

**Головний редактор:** БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

**Редакційна колегія:**

**БЕРЕЖНА Світлана** – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**БОРИСЕНКО Наталія** – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчально-виховної роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**БОНДАРЕНКО Софія** – помічник Координатора міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець», учитель історії Харківської гімназії №55;

**ДОРОШЕНКО Олександр** – міський голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни»;

**ЗЕЛЕНСЬКА Людмила** – доктор педагогічних наук, професор, в.о. декана факультету історії і права ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

**ЛУК'ЯНОВА Лариса** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Голова наглядової Ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

**САМОЙЛОВ Сергій** – обласний голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни», Координатор Міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець»;

**ЧЕРНІКОВА Інна** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою  
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди  
(протокол № 10 від 19 жовтня 2022 року).*

Мир. Безпека. Освіта: Матеріали круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН, Харків, 15 лип. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 60 с.

У збірнику відображено тези учасників круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН. Акцентовано увагу на теоретичних і практичних напрацюваннях учасників щодо реалізації програм співробітництва закладів освіти з громадськими та міжнародними організаціями у сфері міжкультурної та громадянської освіти; програм «Школа миру», «Юний миротворець». Накреслено перспективні напрями розширення взаємодії громадських організацій, закладів освіти, ветеранських структур, міжнародних організацій та органів міської влади з питань гуманітарно-культурного співробітництва.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

## ЗМІСТ

**Анна Боярська-Хоменко**

РЕАЛІЗАЦІЯ «ПЕДАГОГКИ МИРУ» В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ  
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ  
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ.....6

**Вікторія Ворожбіт-Горбатюк**

ОРТОБІОТИЧНИЙ ПІДХІД ЯК РЕСУРС СТАБІЛЬНОСТІ ОСВІТЯН У  
ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ.....9

**Олександр Дорошенко**

ПЕРСПЕКТИВА ВИКОРИСТАННЯ ХАРКІВСЬКОГО ДОСВІДУ ЩОДО  
СТВОРЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПЛАТФОРМИ ТА ПРАКТИЧНОГО  
ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,  
ОБ'ЄДНАНЬ, ЗОКРЕМА МІЖНАРОДНИХ, ВЗАЄМОДІЇ З ОРГАНАМИ  
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ДЕРЖАВНИМИ ТА ГРОМАДСЬКИМИ  
СТРУКТУРАМИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ,  
ВІДНОВЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ, НАКОПИЧУВАННЯ, АНАЛІЗУ І  
ПЕРЕДАЧІЗДОБУТОГО ДОСВІДУ.....13

**Дар'я Єлісєєнко, Ірина Боса**

МИРОТВОРЧІСТЬ - ДІЄВА ФОРМА НАЦІОНАЛЬНО - ПАТРІОТИЧНОГО  
ВИХОВАННЯ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ  
ПРОГРАМ «ШКОЛА МИРУ» ТА «ЮНІ МИРОТВОРЦІ» У М. ХАРКОВІ.....16

**Людмила Зеленська**

ДЕКЛАРАЦІЯ МИРУ І ПРИПИНЕННЯ ВІЙНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ І  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР.....20

**Поліна Короваєнко**

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТИ У ХНПУ ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ ЯК ОСНОВА  
ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМИХ ВЧИТЕЛІВ.....22

**Марія Култаєва**

PHILOSOPHY OF PEACE, ITS SEMANTICS AND METAPHORS.....24

**Володимир Марченко**

МИРОТВОРЧІ ОПЕРАЦІЇ ООН УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ.....28

**Сергій Самойлов**

ДІЯЛЬНІСНИЙ АСПЕКТ УЧАСТІ ХАРКІВ'ЯН, ЧЛЕНІВ ГО «ОБ'ЄДНАННЯ  
МИРОТВОРЦІВ ООН, УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЙ ТА  
ІНВАЛІДІВ ВІЙНИ» В ЗАХОДАХ ЩОДО ДОПОМОГИ ЦИВІЛЬНОМУ  
НАСЕЛЕННЮ В УМОВАХ ЗНАХОДЖЕННЯ ХАРКОВА В ЗОНІ ВЕДЕННЯ  
БОЙОВИХ ДІЙ.....32

**Володимир Марченко**  
**Volodymyr Marchenko**  
доктор юридичних наук,  
професор кафедри державно-правових дисциплін,  
кримінального права і процесу  
ХНПУ імені Г. С. Сковороди, м. Харків  
[marchenko2210@gmail.com](mailto:marchenko2210@gmail.com)  
<https://orcid.org/0000-0003-1921-3041>  
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7213463>

## **МИРОТВОРЧІ ОПЕРАЦІЇ ООН УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ**

*Висвітлено історію розвитку миротворчої діяльності ООН та участі в ній українських миротворців. Звернено увагу на виникнення понять та термінів щодо цієї діяльності. Наголошено на необхідності розробки послідовних державних заходів із забезпечення ефективності міжнародного військового співробітництва.*

**Ключові слова:** безпека, миротворча діяльність, боротьба з тероризмом.

*The speech is devoted to the history of the development of UN peacekeeping activity and to the participation of Ukrainian peacekeepers in it as well. The attention to the emergence of concepts and terms related to this activity is drawn. The necessity of development of consistent state measures to ensure the effectiveness of international military cooperation is emphasized.*

**Key words:** security, peacekeeping activity, fight against terrorism.

Ураховуючи вагомий внесок України у справу підтримання міжнародної стабільності в різних регіонах планети та підтримуючи рішення Генеральної Асамблеї ООН Указом Президента України «Про Міжнародний день миротворців» від 30 квітня 2003 р. № 374/2003 [1] офіційно було встановлено, що свято Міжнародного дня миротворців в Україні буде щорічно відзначатися 29 травня.

Початком миротворчої діяльності ООН слід вважати 29 травня 1948 року, коли Рада Безпеки ООН прийняла Резолюцію 50 [2], на основі якої було створено групу воєнних спостерігачів під назвою «Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO)», що була направлена для підтримки перемир'я в арабо-ізраїльському конфлікті. Слід відзначити, що саме ця резолюція стала міжнародно-правовим прецедентом для проведення у майбутньому миротворчих операцій ООН, як одного з важливих видів діяльності Організації Об'єднаних Націй. Загалом від початку миротворчих місій, які тривають з 1948 року, ООН станом на теперішній час провела 71 миротворчу операцію. На цей час багато операцій завершили виконання своїх мандатів, включаючи місію ООН в країнах Африканського континенту.

У 1956 році починає використовуватися термін «підтримання миру», що пов'язано з розглядом скарги Єгипту проти Сполученого Королівства і Франції першою надзвичайною спеціальною сесією Генеральної Асамблеї ООН, яка ухвалила Резолюцію 119 від 31 жовтня 1956 р. [3] про створення Надзвичайних Збройних Сил ООН, що діяли в зоні Суецького каналу більше 10 років. Відтоді увійшли до обігу такі терміни, як «варта ООН», «легіон ООН», «польові кадри ООН», «міжнародні сили ООН», «поліцейські сили ООН», «сили миру», «сили з підтримання миру» та ін.

18 лютого 1965 р. Генеральна Асамблея ухвалила Резолюцію 2006 (XIX), організувала Спеціальний комітет із операцій з підтримання миру. Було затверджено назву «операції ООН з підтримання миру» (ОПМ). Зараз до Комітету включено 100 держав – членів ООН, що надають персонал для операцій з підтримки миру.

Відзначимо, що з набуття незалежності Україна бере активну участь у миротворчій діяльності ООН та сприяє врегулюванню місцевих та регіональних збройних конфліктів у всьому світі.

Україна ввійшла до світової антитерористичної коаліції й продемонструвала рішучу готовність брати участь у спільній міжнародній боротьбі з тероризмом, в першу чергу в рамках ООН, до чого спонукали події у Сполучених Штатах Америки 11 вересня 2001 року. На 56-й сесії Генеральної асамблеї і засіданнях Ради Безпеки ООН представництво України висловило низку ініціатив щодо підвищення рівня міжнародного співробітництва в цьому напрямі, серед них – проголошення 11 вересня Днем боротьби з міжнародним тероризмом; проведення засідання Ради Безпеки ООН на рівні міністрів закордонних справ щодо подальших дій у боротьбі з тероризмом, що пройшло 12 листопада 2005 р.; створення міжнародної універсальної антитерористичної структури [4].

Усвідомлюючи далекосяжність розвитку співробітництва з ООН, у 2011 році керівництво МВС України ухвалило важливе рішення про відкриття у Постійному представництві України при ООН у м. Нью-Йорк посади представника МВС України, що значно активізувало співпрацю МВС із Секретаріатом ООН [5].

Сьогодні миротворчі місії ООН працюють у багатьох країнах світу. Персональний склад миротворчих сил ООН змінюється в залежності від завдань, виданих мандатів і загальної кількості місій. У розумінні більшості громадян різних держав світу миротворчі місії уявляються як знак останньої надії розв'язання військових конфліктів.

З початку проведення миротворчих операцій ООН їх правове регулювання здійснюється на двох рівнях: рівень забезпечення механізму імплементації кожної операції та рівень створення загальних засад проведення таких операцій.

Перший рівень легалізації миротворчої місії забезпечується прийняттям Радою Безпеки та Генеральною Асамблеєю конкретних резолюцій щодо окремих ОПМ. Резолюції Ради Безпеки представлені двома типами: рекомендації та рішення. Рішення, на відміну від рекомендацій мають

обов'язковий характер. При регулюванні проведення миротворчих операцій Рада Безпеки ООН приймає резолюції обох типів.

Другий рівень – застосування прецедентного права щодо створення звичаєвих норм міжнародного права і практики операцій із підтримання миру. Нормами прецедентного права, що мають виключно рекомендаційно-інформаційний характер, вважають зміст інших нормативних актів, які регламентують проведення операцій з підтримання миру. Наприклад, заяви Голови Ради Безпеки, листи Генерального секретаря ООН та Голови Ради Безпеки ООН.

На жаль, сьогодні ми не можемо проводити миротворчу діяльність в рамках мирних програм ООН оскільки потерпаємо від війни з Росією – країною агресором і вимушені всі сили кинути на відсіч агресора. Так, у 7 березня 2022 року Президент України відповідно до статті 7 Закону України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» [6] відкликав національний контингент і національний персонал, які брали участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, до України з метою їхньої участі в захисті суверенітету та територіальної цілісності держави.

Задля створення вигідних зовнішніх умов щодо забезпечення розвитку і безпеки України, беручі до уваги значущість миротворчої діяльності у створенні глобального миру наша країна повинна залишатися активним учасником миротворчих місій ООН. Необхідно посилити увагу до активізації участі України у міжнародних миротворчих операціях, оскільки це є найбільш ефективною формою міжнародної миротворчої діяльності. Українські науковці у своїх дослідженнях систематично наголошують на тому, що підвищення результативності міжнародного військового співробітництва можливе лише за умови виваженого, чіткого та послідовного впровадження системи відповідних заходів. Тому, «необхідними є розробка методологічної та методичної основи досліджень системи міжнародного військового співробітництва та обґрунтованість комплексу державних заходів щодо реалізації ефективного регулювання діяльності українських миротворчих контингентів» [7, с. 94].

*Список використаних джерел:*

1. Про Міжнародний день миротворців : Указ Президента України від 30 квітня 2003 р. № 374/2003. URL: <https://bit.ly/3d7NoWH> (дата звернення: 21.06.2022).
2. Резолюції Ради Безпеки ООН 1948 року. URL: <https://bit.ly/3SpsEdc> (дата звернення: 21.06.2022).
3. Резолюція Ради Безпеки ООН 119. URL: <https://bit.ly/3QmYaqK> (дата звернення: 21.05.2022).
4. Пацьох О. С., Раєвич Т. І. Участь України в миротворчій діяльності Організації Об'єднаних Націй. URL: <https://bit.ly/3zWgeCm> (дата звернення: 23.06.2022).
5. Міжнародна миротворча діяльність МВС України. URL: <https://bit.ly/3SjogMS> (дата звернення: 21.06.2021).
6. Про відкликання національного контингенту і національного персоналу, які беруть участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки : Указ Президента України від 07.03.2022 № 114/2022. URL: <https://bit.ly/3zVMJR8> (дата звернення: 21.06.2022).
7. Кіреєв С. Л. Правове регулювання участі Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки. Юридична наука. 2014. № 1. С. 92–99.